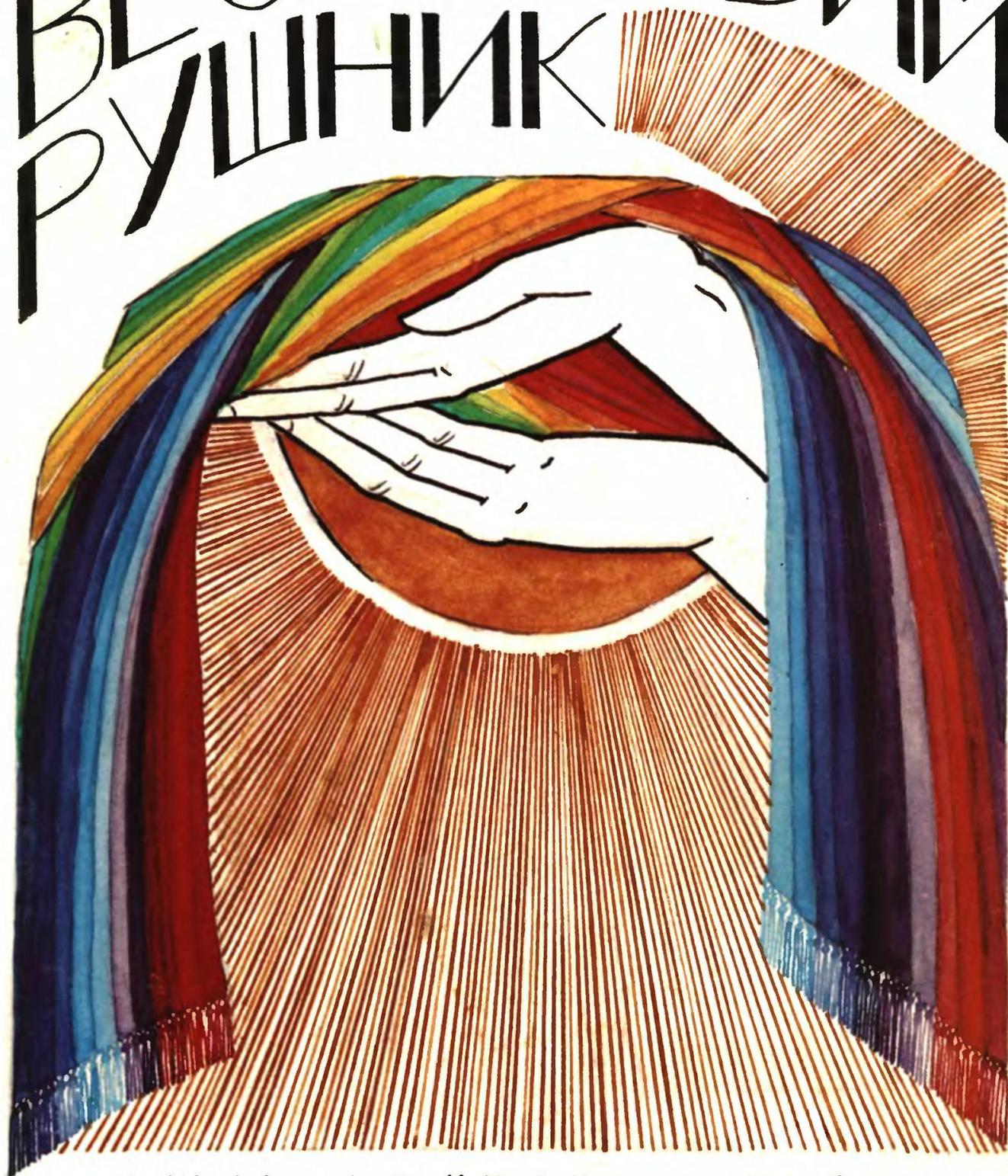

ВЕСЕЛКОВИЙ РУШНИК

НІНА МУДРИК - МРИЦ

НІНА МУДРИК-МРИЦ

Веселковий рушник

ілюстрації автора

редакція: Юрій Клиновий

ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ У КАНАДІ "СЛОВО"

Торонто

1981

Едмонтон

NINA MUDRYK-MRYC

The Rainbow Towel

illustrated by the author

copyright by author

Toronto, Canada, 1981

ISSN 0384-6075

UKRAINIAN CANADIAN WRITERS' ASSOCIATION "SLOVO"

1981

Улюбленим моїм
Рідним та Друзям
присвячую
Ніна Мудрик-Мриц

Ученеві Грицеві
на століще закінчення
VI-ої класи, школи №6.
Дмитрій Гарус

А. Федук
учителька
української
мови

26. VI. 1981 р.

I.

БІЛА РОЗПОВІДЬ

(Мирославі)

Тихесенько рипнули двері хатини над озером і манюні дитячі стопи почали нанизувати намистини слідів на білу нитку стежечки. Ще одна намистина й ще, і стопи зупинилися біля великого білого каменя. На камені сидів дідусь. Волосся білою хвилею спливало на плечі, а на грудях пінилась біла борода. Густа сітка зморщон розназувала про глибінь віну дідового обличчя, тільки очі — чисті й світлі — ясніли молодістю. У їхній глибині горіла таємниця чарівної обіцянки.

Побіч, у затишші плакучої верби, коливався голубий човник із срібним веслом.

Маленьке дівчатко притулилося до дідових колін, підняло вгору кругленьке личко й сяйнуло карими оченятами:

— Дідуню білесенький, куди сьогодні?

— Сьогодні в глибінь океану...

Майнуло весельце, сколихнулася хвиля...

Стрункі коралі простягали рамена, вітаючи, й помахували пальцями-щупальцями морських медуз. Срібнолускі риби запрошували погратися в піжмурки. Сизі водорості пухкими килимами лягали під ноги. У книгах підводних скель мандрівники читали про народження плянети, а коли торкнулися дна, назустріч їм відкривалися бурі черепашки, даруючи сяйво небачених на землі перел. І так до усмішки сонця, що зненацька позолотила воду...

— А сьогодні, дідуню білесенький?

— Сьогодні в таємницю зеленого лісу.

Заіскрилось весельце, сколихнулася хвиля...

Пташина пісня гойдалася на гнучких гілках дерев і перепліталася з журкітливим сміхом потоків. Метелики мережали гагілки веселки на зеленому килимі трав, а квіти простягали чашки по вінця налиті сонцем. Дитячі пальчики пишалися трав'яними персниками з дорогоцінними рубінами бедриків. Оксамитова ласка очей струнконогих сарн пестила маленьку постать, а серце слухало казки про таємничу красу й нерозривність дружби живого творіння Божого.

І так аж до сріблистих рос світанку...

Більшали сліди маленьких ніжок на стежці, стрункішала постать дівчинки й глибшала чаша дитячого серця.

— Дідусику білий, а нуди сьогодні?

— Сьогодні в царство бланитної тиші...

Сяйнуло весельце, сколихнулася хвиля...

Недосяжні шпилі гір ховали горді чола під білу намітку снігу. Сюди тільки зрідка заходили люди й заходили лиш ті, кому знемагали серця від туги. Дівчинка відкривала спраглу душу таїні великої тиші, яка розказувала про безмежжя розуму й любови Творця, що засіяв всесвіт самоцвітами зір, що клав на каміння скель і сердець людських вогонь свого благословення й з нього народжувалося квіття ломикаменю. — І так аж до часу, коли щоки скель рожевіли від соняшного поцілунку...

Дівча тулилося до дідових колін і тремтіло від чогось невідомого, неминучого. В очах діда світився тихий смуток. Його зір пестив обличчя дівчини й покірливо усвідомлював: це вже не пуп'янок людини, це квітка, що пишно розквітла для звеличання життя ясним і світлим плодом.

— Дідусику білий, а сьогодні? — дрижачий голос надривався від передчуття розлуки.

—Сьогодні в безмежжя, шукати твоєї зірки. Пора.

Весло занурилось у хвилю, загойдався човен...

Вимірності всесвіту розсипалися черепками світел. Човник спливав по хвостах комет, потопав у барвистих вирах галяктик, і серце дівчини завмирало від величі й необмежності, що відкривались очам.

— Он там, бачиш? Це твоя зоря. Відкрий серце, щоб світло її залило його по вінця й спопелило в ньому все, що стає завадою на дорозі у вічність. З цього світла народжується щастя, яке ніколи не гасне!

Сліпуче сяйво зірки обпекло очі й серце й дівчина отямилась аж тоді, коли передранкова прохолода білого каменя пестливо торкнулася чола.

На камені не було нікого. У вітті планучої верби іскрилися перші промінці сходячого сонця...

Стрункі білі ноги гаптували слід на білій стрічці стежки, та до білого каменя не дійшли. З-під нуща калини, що щедрився червоними кетягами ягід, вийшов молодий, світлочолоий принц і гарячим поцілунком запечатав ворітчка в дитинство. Тільки сяйва зорі з безмежжя казни не зміг погасити. Від поцілунку це сяйво сповнилося непереможною силою вічного горіння.

**
*

Тихесенько рипнули двері хатини над озером, і маленькі дитячі ніжки почали нанизувати намистини слідів на білу нитку стежки. У вікні стояла молода жінка. Ще свіжі пелюстки її уст тремтіли шепотом:

— Дідуню білесенький, дідусику білий...

І срібна роса туги котилася услід за метелинами дитячих ніжон по стежці...

II.

СРІБНА РОЗПОВІДЬ

(Олесеві)

На нетоптаних травах Проклятої Долини намистились срібні павучки роси. Вони густо сріблилися під стінами старезної каплички, що горбилась у тіні смерек. Небосхил тихо срібнявів світанном. Недалечним грунем ішли два дроворуби.

— Ади, стоїть ще! — торкнувся очима каплички один із них.

— Старезна вже, як самий час.

— Найстарші люди не пам'ятають, хто спорудив її.

— Кажуть: стоятиме довіку, поки гори живі, й горітиме біла свіча в ній срібним полум'ям... Кажуть: бояться темні сили того вогню.

— По ночах уся долина аж стогне від наступу відьомського нодла... а вона стоїть і горить її біла свіча й пенельники не можуть подолати її...

— Таємнича свіча якась... Не цьогосвітній її вогонь і її сила... Мо' від самого Бога... аж моторошно...

Перехристились тричі, поклонились капличці в долині й зникли в сріблестій імлі світанку.

Спорохнявілі стіни каплички заскрипіли зідханням. Від змісту полону дроворубів підросла біла свіча перед зчорнілою іконою. Перший промінь ранкового сонця усмішкою ліг на похиленому хресті.

**
*

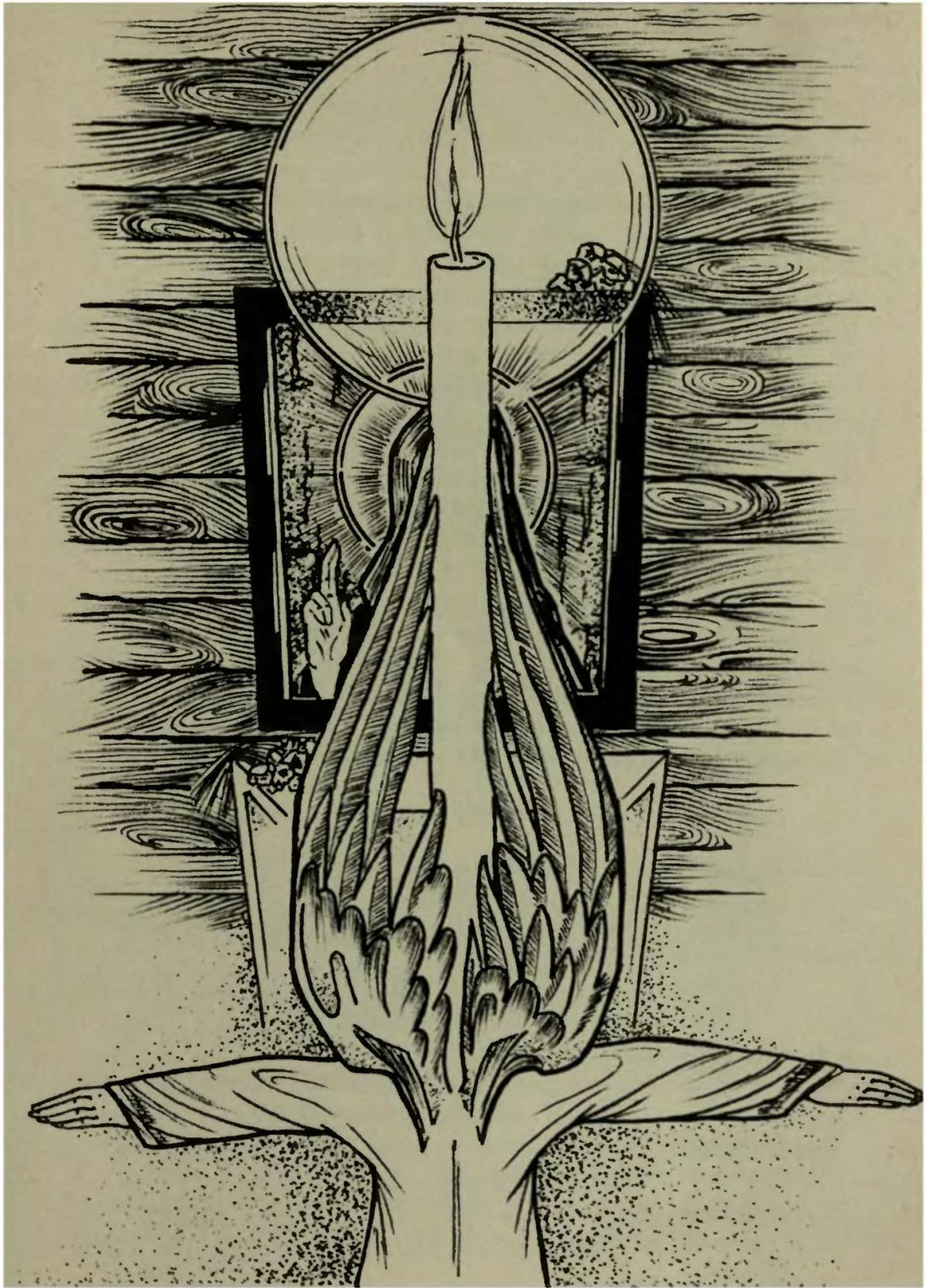
Немов біла пір'їна по зелених хвилях вод, пливло густими травами долини русоносе дівчатко з кошеликом ягід. Його широко відкриті очі спрагнено пили мальовничу суть каплички, а дрібне рученя здержувало голосний лопіт серця в грудях.

— Не кажуть ходити сюди... А чому!?. Бо Долина Проклята. Бо біла свіча в капличці... Може сам Бог засвітив її.

Увійшла. Впала навколішки.

Темні вугли простягнули липкі пальці часу до малої. Із стін сповзав таємний шепіт темряви й холодною вологою лягав на теплу квітку серця. Перед іконою, що вже тільки символилась у зачерствілій рямі, горіла срібним полум'ям біла свіча.

Уся глибінь маленької душі потяглась до вогню, що скоряв темінь, і спрагнено пила його назкову силу, його незбагненну таїну й не знала,

що від єднання її глибокої туги за срібним вогнем з незрозумілим сріблом минулого й майбутнього, в світлому вузлі вічності, біла свіча й її казнова сила зростали в невимірність.

**
*

Утома запошених ніг людини толочила зелену свіжість трави. Утома лягала на очі, яких лякався сон, і вони не помічали каплички. Заніміле від втоми рамено обтерлось об трухляву дошку споруди.

— Агій, маро!

Срібний відблиск у щілині стіни кликав, запрошував...

Людина ввійшла в капличку й прилягла на долівці. Цілюща прохолода ласкавила виснажене тіло. Віддих поволі рівнішав. Очі підвелись, сновзнули по погаслій від часу іконі й тугою вп'ялися в срібне горіння свічі. За стінами каплички поволі йшов, проходив, відходив день. Думками людини в капличці йшло, проходило її життя.

Із порепаних, пилом укритих уст вихопився стогін:

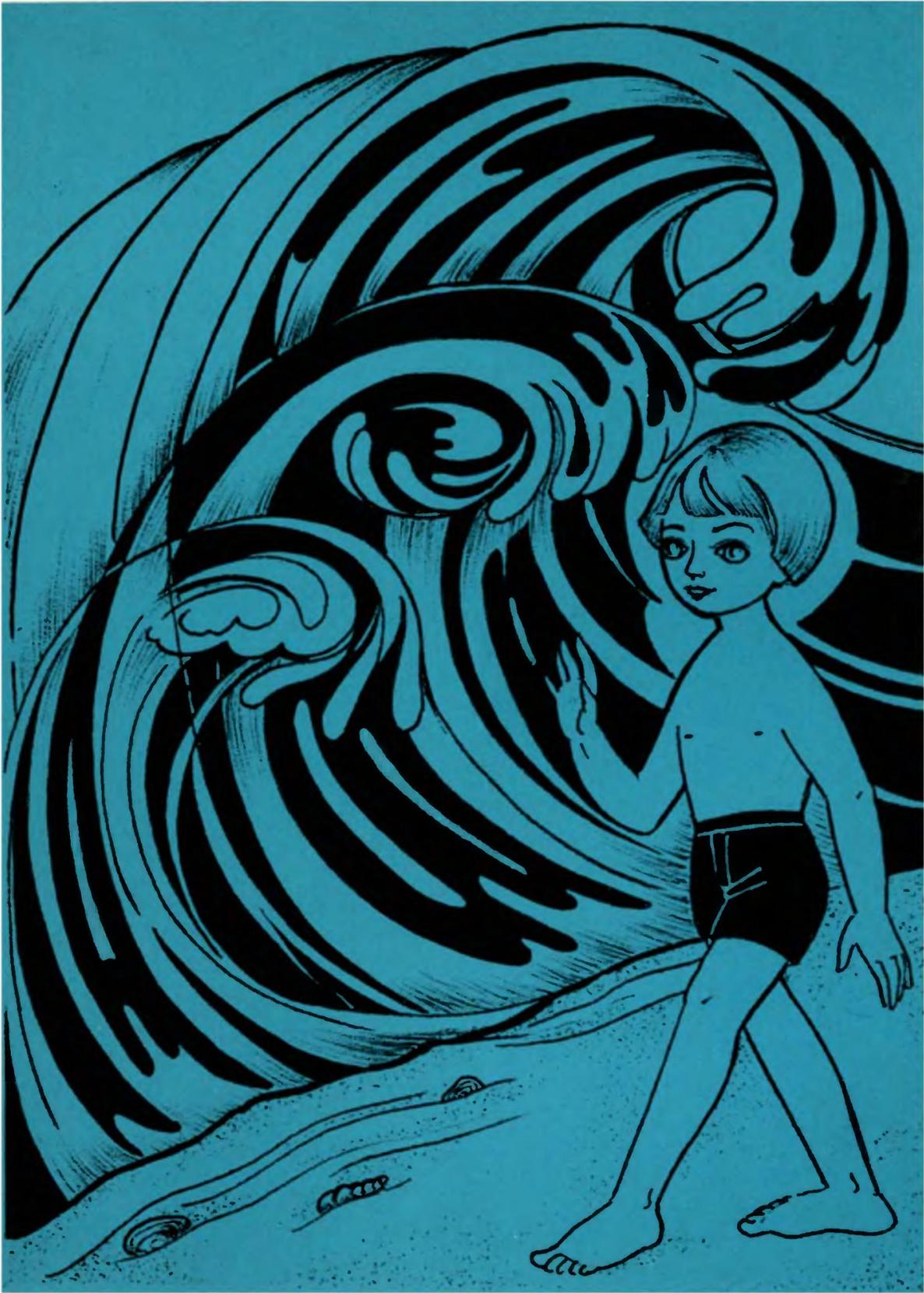
— Яка жахлива схожість! — Із колись свіжого, срібного від іскристих рос надії, співучого дерева його душі сиплеться порошок. Почорніли, затерлись святі ікони... Десь глибоко, глибоко, на самому дні тієї душі, зорів срібний відсвіт білої свічі.

Людина відняла від обличчя мокрі долоні й простягнула білій свічі срібну благодать сліз туги.

**
*

Опівночі, коли Проклята Долина здригалася від безсилового стогону пекельного кодрла, коли загребущі руки темряви люто кришили дерево каплички, біла свіча перед іконою піднялась у недосяжні висоти й горіла рівним, срібним вогнем.

У її стіп лежав хрестом янгол господній і молився. В очищене молитвою серце збирав тугу срібного вогню свічі — найглибшу суть самого Творця.

III.

СИНЯ РОЗПОВІДЬ

(Ерастові)

Крик немовляти синім полум'ям спалахнув у кімнаті.

Від голосного повитушиного: "Синонок!" у волошках очей материних засвітилися сині іскорки радості.

Немовля широко відкрило ще безвії повіки й бабуся повитуха проковтнула слово вітання, задивившись у бездонну глибіню синіх зіниць новонародженого:

"Ой, який ти! Як багато ще синяви з джерел початку в криничках твоїх очей... Синя туга розпалила зорю твого життя, синку; воно — життя твоє — й горітиме синім вогнем туги, аж поки не навчишся вірити, бо глибин суті можна торкатися тільки вірою", — подумала бабуся, але матері не сказала нічого, тільки поклала біля неї притихле синьо-оке немовля.

**
*

Хлопчик швидко розписував босими ніжками дивовижні руна на піску морського берега. Біг назустріч хвилям і здавалося: берегом котиться золотавобрунатний горішок.

Сріблясті хвилі вибігали на пісок, щоб прочитати руна, писані ніжками хлопчика, й понести їхній зміст синій безодні глибини.

— Ой, скільки туги в твоїм писанню, пуп'янку людини! — дивувалася глибіню і зупинила гойдання хвиль, щоб побачити творця дивовижних рун. Він пристанув, загубивши віддих, і тоді синя усмішна глибини світлим відблиском упала в сині плеса очей дитини. Хлоп'я пришикло, заслухалося в синій шепіт хвиль.

— Ходи! Я заспокою твою тугу... покажу тобі підводну казку, що її краси дарма шукати на землі. Хвилі проведуть тебе до мене... ходи... ходи... ти підеш, підеш-ш-ш -де-ш-ш-ш...

Міцні, засмаглі від сонця рамена підхопили дитяче тільце. Хлопчик запручався.

— Не можна туди! Там дуже глибоко. Потонеш; глибіню проковт... — Синє полум'я очей хлопчика опенло батькові уста. Він здригнувся й притулив сина міцніше до себе, задихаючись від неспроможности пояснити дитині, що найглибших, найсуттєвіших глибин не можна торкнутися тілом, руками, очима, бо вони відкриваються тільки духові, що досягає вірою.

**
*

Далеко в безконечність мандрував юнак сторінками книг. По вінце виповнив чашу інтелекту їхнім змістом, але найважливішої Суті так і не зміг ані знайти, ані торкнутися. Вона загорялася блудними вогниками на моклавинах науки й пригасала, губилася в бездоріжжях.

— Мабуть, найважливіше десь за межею Землі, в глибинах космосу, в вибухах нових зір, у творчому процесі нових галактик, у зоряній еволюції безмежжя...

Від цих думок глибшала синява неба й щораз яскравіше загорялися в ній зорі. Безмежнішала глибина космосу й у серце юнака лягав непереможний голос туги, що нечуваною музикою поклику напливав від зір.

Довгий, складний та важкий вишкіл не зламав сили юнакового "хочу!" й тільки тоді, коли йому відкрито вхід до міжзоряної ракети, коли синій біль горів у очах матері, а у квітку уст улюбленої дівчини, зламаною усмішкою тривоги, капнула росина сльози, коли долоні друзів злопотіли теплими метеликами на прощання і серце залила хвиля гарячого: "Щастя! Повертайся щасливо!", юнак на одну коротесеньку мить торкнувся того Найважливішого.

Від чорної нерухомости й беззвучности космосу насінина, що впала в серце під час прощання, набрякла й зійшла несміливим бильцем. Ноги в'янули від відсутности м'ного чорнозему, а серце стікало кров'ю, бо гострішав у ньому синій розпач материних очей і настояна в болю, зламана усмішка дівочих уст.

Глибшала самотність і билина розуміння зав'язалася в пуп'янок, до якого поривалися з минулого ласкаві метелики дружніх долонь.

Розпливалися гострі границі часу й пуп'янок увінчався сніжнобілою квіткою пізнання.

Міжзоряна ракета наближалася до Землі. Приземлилася. З неї вийшла втомлена літня людина й понесла сніжнобілу квітку свого серця до вітваря Легенди, щоб покласти її у стіп Розп'ятої Любови, що цвіте в кожній манюній незабудьці людської туги, є джерелом Життя й відкриває двері у Вічність.

IV.

ЗЕЛЕНА РОЗПОВІДЬ

(Ромашці)

Дажбожич — сонце трисвітле — ішов землею. Від його життєдайної ласки ярили ліси й зеленим полум'ям спалахували трави.

Дажбожич знемагав від туги. Ішов землею й шукав, куди б укласти живий вогонь свого серця, щоб розцвів квітом, непідвладним закритому колові земного життя, щоб овоч його туги дозрів у безмежжі вічності.

Квіття відкривало барвисті чашечки назустріч Трисвітлому. Сповняв їх теплом своєї ласки, щоб достигали насінням нового квіття, щоб не прорвався круг життя земної квітни. Але тендітні діти закритого кола земного життя були захрихі для вогню соняшної туги.

Озера простягали смарагдові плеса назустріч Дажбожичеві, відкривали йому світловоду глибіню. Клав у пригорщі плес ласку свого тепла, щоб піднімалися димком пари у височинь, падали звідтіля дощем прохолодним на зелений шовк трав і знов спливали струмками в зелену безодню озер, щоб не прорвався круг життя земних вод. Але не міг утопити в воді туги своєї. Від її вогню висохли б посудини озер.

Трисвітлий ішов землею. Шукав серед багатства земного життя живого Духа, щоб торкнутися Його могутністю своєї туги й з Ним увійти в невимірності безмежжя.

На зрубі, з-поміж білих хмарин овечої черідки, назустріч Трисвітлому зажеврили очі людини. Людина була невеличка — хлоп'я. Коли очі її торкнулися Сонця, воно відсахнулося, обпеклось об чорний вогонь таємничих плес Духа на хустині смаглявого обличчя.

**

У гори ішло хлоп'я. Ішло із вологих долин підгір'я. Шукало висот зелених для черідки, яку вело з собою, й для туги, яку несло в серці. Туга не вмщувалася в посудині серця, не знаходила заспокоєння у вологих сутінках долин. Смаглява долоня міцно держала вербовий прут, а босі стопи хлоп'яти втопували стежку до зеленого вогню трав на полонині, до синього простору, до високих зір.

Чорні вогники хлоп'ячих очей ласкавили барвисті чашечки квіття, потопали в зеленій безодні озер, але туги своєї не змогли туди вкласти, бо не з тих джерел випливала вона, не із закритого кола земного життя, а десь звідтіля, де всі дороги відкриті, безконечні, вічні...

Хлоп'я знемагало від туги й чорна заграва палаючих очей синім сутінком падала на смагляве обличчя, на гарячі пелюстки уст.

На зрубі, прибраному намистом суниць, з-поміж білих хмарин овечої черідки назустріч хлоп'яті простяглись дзвінкі струни світла. Вони тяглись звідтіля, з безмежжя у саме серце, й обпекли його невимовною радістю болю.

**
*

Гнучкі хлоп'ячі пальці стругали вербовий прутик. Ще один проріз, ще одна проколина, ще прочистити порожняву, й заламані крила брів розтяглись задоволено.

Блідо зелена сопілка лягла в квітучі пелюстки уст. Проверчені дірки ловили струни сонячного світла, в'язали в вузлики звуків і в полум'я трав попливла пісня.

Зелена пісня сопілки, що розцвіла з гарячого вузла туги Сонця трисвітлого й людського хлоп'яти, піднімалась понад верхами гір у безмежжя, у вічність, у відкриті джерела Духа.

V.

ЖОВТА РОЗПОВІДЬ

(Мамі)

У місті гуляла осінь. Хмеліла від зеленого вина літа, рознидала чарки дерев і вони кришилися жовтим череп'ям зів'ялого листа.

Вулицею йшла жінка. Щедрість осени посріблила їй волосся й розписала обличчя ниточками бабиного літа. Згасали осінні вогні й димок смутку закрадався в серце жінки, непокоїв настирливим шелестом відгорілої величі життя, що наближалось до зимової непорушності.

Навстіж відкривала серце ласці сонця й визбирувала листки споминів із опустілих гілок дерева життя. Листки падали під ноги душі й шелестіли: прой-ш-ш-ло, пога-с-с-ло, з-з-ів'яло, з-з-али-ш-ш-илися пу-с-с-т-на й с-с-мутон...

Здається ще так недавно вогонь, що його розпалили разом, радісно сміявся, ясно горів і від його тепла на стежках, що бігли крізь дні й ночі, не згасало сонце. Воно погасло тоді, коли Він відійшов за межу...

Доля не щедрилася їм ласками. З самого початку їхньої спільної мандрівки встеляла дорогу боротьбою за життя Його ідеї, непосильною працею сівачів на рідній ниві, що її невпинно доводилося берегти від зловорожих вітрів, щоб не пропав хліб.

Діждалися дітей. Сад життя задзвенів щебетом, аж поки серед нього не виріс хрест, що жорстоко проковтнув манюне тільце сина. Тінь цього хреста невпинно падала відтепер на всі дороги, всі стежки, на смутки й радощі, на зерно для ниви й обжинкові вінки.

Цвіли дівчатка, аж поки невблаганна доля не нап'ятнувала старшої невиліковною недугою. ....
Берегли її, як могли й уміли. Шукали ліків серед джерел науки, але вилікувати не змогли. Від батька успадкувала впертість. Бунтувалася проти немочі й жила, немов птах на вікні, відкритому в безнадію.

Посохле листя кришилося під ногами: кінець-ць, кінець-ць-ць...

Кінець принесла війна. Перетворила в руїну їхній сад, Його улюблену ниву й усе, що було змістом їхнього життя.

Серед ночі взяли дітей і, немов зацьковані звірі, почали втечу.

Колеса вагонів, що везли їх у незнане, стукотіли, немов удари молотка, що забиває цвяхи в труну. Обдертий з усього дотеперішнього змісту, Він сидів у кутку й пестив очима дітей, а потім писав улюбленій старшій (щоб не судила колись), кров'ю серця записував їй у книжечку слово Василя Стефаника:

.....“на вороні коні та на вози ковані я склав свої діти, аби їх на наругу не подати. Як попа з попадею скували та повезли в гори, як професора взяли вночі, Бог вість куда, а віта повісили серед села і поклали жовніра, аби хто не поховав, то я відрікси землі тай кров свою наклав на ковані вози, аби ніхто її не споганив.

..... Та вікна в селі посліпли, а дзвони заанімили. Кара Божа спустилася на нас за гріхи цілого світа. І від тяжкої руки Господа милосерного я пробував кров свою, діти мої забрати в мир хрещений”...

Дороги добігли до моря, а мандрівка закінчилася аж за морем.

Ниви чужої землі родили тільки тугу. Заминали її наглухо в серцях, але вона не вмещалася туди. Берегли всією силою тієї туги зміст усього рідного й намагалися сіяти його в чужу землю.

Діти подорослішали. Орали й засівали вже свої ниви. У світлицях щебетали внуки й бруньчилась радість у саду життя, аж поки серед нього не виріс хрест, що проковтнув Його втомлене, зболіле тіло й відкрив їй двері в бездонну порожнечу й самотність. Тінь цього хреста загасила сонце...

Гасне життя у вогнях осени. Чи справді гасне? Адже воно зацвіте знов з весною! А вона... її життя? Воно також гасне й для неї вже не буде весни...

Посохле листя заспівало під ногами молодого, стрункого дівчати, що бігло назустріч жінці.

— Бабуню, як гарно тебе зустрінути! Глянь, що я знайшла: тепер восени зацвіла, тепер, коли вітри несуть її насіння в простори, щоб земля могла сміятися сонечками кульбаб весною!

Дівча простягло їй жовту квітку кульбабки, що перекликала соняшною усмішкою з усмішкою дівочих уст і жінка зрозуміла, що життя не згасає... Її життя, сплетене з життям у тіні хрестів, негасно горить весняним майбуттям у очах і серцях її нащадків.

VI.

ЗОЛОТА РОЗПОВІДЬ

(Дарії й Іванові)

У долоні молодої, русоосої жриці бога Ярила світилося зернятко — подарунок божий. Знайшла його насвітанку на вітарі Ярила й тепер приносила в жертву квіти й зілля, щоб подякувати богіві.

Тихо знімався вгору пахучий дим із погасаючих у вогні зел. Жриця мовчки простягла долоню з золотим зерном до ясночолого бога, щоб прочитати у сріблених сувоях диму долю незвичайного подарунку. Світлі очі Ярила прямо гляділи в серце дівчини й розказували:

— Чорнозем буде колискою зернати. Хлібороби постелять йому постелю, жайворонки розбудять піснями, а сонце налле змістом життя. Воно проросте, заколоситься й зерно його стане хлібом людям.

Жриця пестила в руці повнозерний колос і спраглим серцем пила його життєдайну силу.

Погасли очі Ярила в світлі хреста, що його здвигнув над Дніпром сивобородий старець Андрей, апостол Божого Сина, що переміг смерть словом любові:

— Тіло моє стане хлібом для вас; їжте його, щоб жити вічно!

Жриця припала голодними устами туги до крихти хліба й задихнулася від зореокого щастя вічності.

Мати розписувала знам'ям хреста пахучі буханці, батько благословив їх, краяв чистим ножем і розподіляв скибками сім'ї. Іноді траплялося, що скибка падала на землю. Мерщій піднімали її, хрестили й поцілунком прохали пробачення, бо хліб — святий, він — джерело життя, берегти його треба й поважати, як святість.

Жриця схилилася до землі перед пахучим золотом хліба й молилася:

— Хліб наш насушний даж нам днесь...

На землю над Дніпром прийшли наїзники. Їх манило багатство золотої пшениці й світлочолі, прекрасні люди, що виростили із ясної сили хліба. Спершу наїхали носокі степовини в гостроверхих шапках за ясирем. Забирали в полон дівчат, що їх краса цвіла від ласки хліба, юнаків, що славились силою, дарованою хлібом.

Опісля прийшли інші наїзники в шоломах, із мечами, а далі з самопалами, рушницями, гарматами. Нівечили стрільними чорнозем і безжалісно топтали повноколосі лани, що були початком святого хліба.

На молоде обличчя русоносої жриці лягла темна печать болю. Її тремтячі руки даремно намагалися обійняти дрібними долонями безмежні поля України.

Чорна хмара руїни насунула з півночі й убивчим холодом порожнього серця залила соняшну землю хліба. Забрала людям зерно й родючі ниви. Нарід вмирав без хліба. В'язниці, табори смерти, заслання стали долею тих, що берегли в серцях Хліб Життя розп'ятого Бога.

Заплакала юна жриця.

Почався ісход — утеча. У вогнях війни розбрелися діти чорнозему по всій землі. За пазухами й у серцях несли снібки рідного хліба, золоте намисто зерна, щоб десь там за межею покласти його в убогу чужу землю, щоб вдячно дарувати їй багатство рідного поля, щоб зберегти життя святого хліба, щоб не вмовнали обжинкові пісні з-над Дніпра й Дністра, щоб невпинно в'язались багаті обжинкові вінки перевеслом любови й пошани народу України до хліба.

Утома мандрівни по земній кулі й гарячий розпач утрат обезсилили русокоосу жрицю донраю. З мукою підвела помертвілі руки до ясного Ярила. Його не було. На вітарі стояв мідноволосий ясноокий Син Божий із снібною хліба в руках. Він ламав її, роздавав радісним людям у мережаній одязі, а вони ділилися своїми снібками з іншими. Над головою Божого Сина горіло сонце й від його світла погасали очі жриці. У височінь стелилася велична пісня Життя й юна жриця без вагання побігла співучим килимом у Безмежжя.

Як тільки зійшло сонце, подруги знайшли біля жертівника непорушене тіло русокосої жриці. Її уста цвіли усмішкою найсвітліших глибин щастя, а в головах коливався на тонкій стебелині повнозерний колосок пшениці.

VII.

ЖОВТОГАРЯЧА РОЗПОВІДЬ

(Романові)

Сонце розстеляло жовтогарячі килими світла на західньому небозводі й чорні силуети дерев догоряли в його погасаючому вогні. Посірілі вулиці безкінечнішали тягучістю втоми. Вона лягала олив'яним рядном на груди, очі, ноги... Коли б скоріше бути вдома, в посутенілому затишші кімнати, де ждала його квітка!

Згадка про квітку розмалювала усмішку на втомленому обличчі. Думки метеликами закружляли біля закутини з квіткою: вона така звичайна, — тонке, зелене бильце, на ньому, в оранжевому вінчику пелюсток, намистяться жовтогарячі пиляки й така ж полум'яна незайманість радості для нього.

Нарешті! Обережно, щоб не злякати квітки, відкрив двері й побіг очима до жовтогарячого глечика на вікні.

Пелюстки квітки були навстіж відкриті. Їх розцілювали бджоли на добраніч. Метелики, що відлітали на спочинок, пестливо торкалися її вусиками. Сверщики в траві грали їй вечірню молитву. В недалеких кущах щебетали пташки на добраніч. Діти, що проходили вулицею, усміхалися їй, простягаючи рожеві пальчики у привіті і навіть сонце клало в її чашечку дорогоцінне золото останніх променів. Здавалося: вся вона зоріла в якійсь дивовижній казці краси, що народжувалася з любови.

Гаряча заздрість каламутною хвилею вдарила в його серце. Схопив глечик з вікна й поклав його в найтемнішому кутку кімнати. Квітка засвітилася, притулилася до його долоні, й відчувши каламуть заздроси, неспроможна зрозуміти її суті, померкла.

Проходили дні сірі, безрадісні. На дні каламуті засвічувалися спогади про мандрівку, що лягала під ноги й під серце то килимами трав, то колючками рині; і квіття, і кропива траплялися в дорозі. Ішов, бо людині дано йти... Збирав у серце нескладний зміст мандрівки. Від цього змісту глибшали смуток і туга.

Якось на світанку побачив квітку. Росла при дорозі між камінням. Простягла в небо тоненьке бильце, що завершувалось радісно усміхненим вінчином жовтогарячих пелюсток. Обережно викопав корінець з-поміж каміння й забрав квітку з собою.

Серце теплішало від спогаду, а від тепла розтавала заздрість: — чому ж ти забрав її з вікна в сутінок? — Боронився незугарно: — бо вона моя, тільки моя! Я насипав їй життєдайного чорнозему, даю їй

їжу з світанкових рос... Люблю її, люблю всім серцем! Люблю... — Невже любиш? — запитувала підсвідомість. — Любов випливає з одного Джерела. Його творить безліч підземних струмочків. Хто не зуміє з'єднати з іншими свого струмочка, той не зможе увійти в суть Джерела Любови, а ти захотів привласнити собі Джерело, яке дано всім. Воно ж висохне без життєдайних струменів.

Задихаючись убіг у кімнату. Метнувся до глечика, закинутого в темний кутон, і заплавав. Жовтогарячі пелюстки поіржавіли. Зів'яле бильце зігнулося й голівка квітки лежала на землі. Вона не світилася більше ясною радістю.

Притулив гаряче чоло до глиняного глечика. Намагався допомогти квіточці новознайденим змістом любови, у якому не було й тіні "я".

Час нанизував намистини годин і днів на нитку вічності. На підвіконні стояв, як давніше, глиняний глечик. У ньому коливалася звичайна жовтогаряча квітка й ясніла радістю.

Відкрилися двері й у кімнату увійшла втомлена щоденною працею людина. Тихо простягла руки до квітки й жовтогаряча голівка лягла іскристим сонечком у колиску його долонь, щоб по-своєму виявити йому всю глибину свого квітчаного: Люблю!

VIII.

ЧЕРВОНА РОЗПОВІДЬ (Ярославі)

Човник слова пробігав по дзвінко напнутій основі червоних світанків і таких же червоних вечорів варстату його днів і ткав килим його думок.

Хотілося роздавати людям красу, що розцвітала в душі з насіння, дарованого щедрою рукою Творця. Його рука простягалася з-поміж шуму пшеничних піль, з квітучої назки сіножатей, з зелених пісень лісів, з білого достоїнства гір, з глибини земних океанів і озер, з пташиного щебету, з людських сердець, кованих у кузнях добра і зла, та з чаші сонця, що негасно горить силою життя.

Насіння кільчилося, цвіло й достигало зерном пізнання.

Нитки основи на варстаті його днів ішли землею, піднімалися в безмежжя, пробігали крізь зустрічі й прощання, заглиблювалися в гушавину книг, де росли ягоди науки й поезії. Дарували йому спрагу шукання, радість і біль кольорових вирів, у які заглиблювався човник, і охоту ділитися з зустрічними водою з джерел серця й розуму. Вчили шанувати час і не витратити марно його цінних намистин-хвилин.

Любив свою мандрівку по варстаті днів, тишу своєї кімнати, килим думок, тільки...

У нутку кімнати, на столику, символився людський череп. Чорнів западинами очей і глумився щелепами. Книги казали, що значення його: Голгота — місце Розп'яття, без якого не було б Воскресіння.

Часто траплялося: зупинявся в Гетсиманському саду. Падав навколішки на гостре каміння сумніву, непевності, розгубленості.

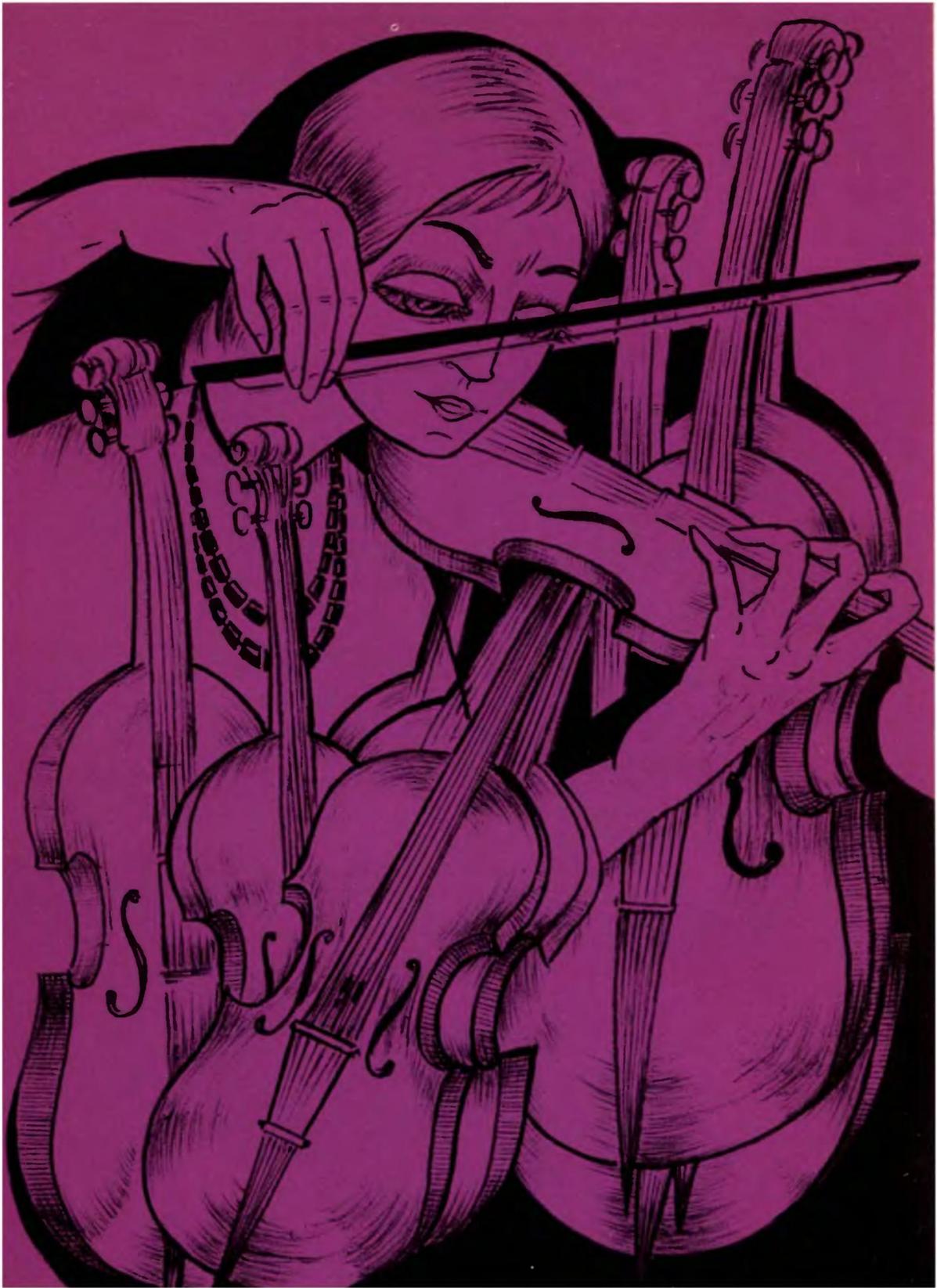
Очі душі пильно проходили казковою мовою узорів його килима й латали кожну дірку, що її творили в ньому тіні перебування в Гетсиманському саду. Їх не можна було дарувати нікому. Усвідомлював, що порваний килим нікого не зогріє, що крізь дір'я його проб'ється гострота каміння, колючість терню й докучливість болота, якими щедрився йому Гетсиманський сад.

У затишші своєї кімнати з пожвавленою дбайливістю добирав нитки думок для свого килима.

Час заокруглювався й глибшала гетсиманська ніч. Крізь густі тіні зловіщо просвічувала символіка черепа — Голгота. Холодний піт страху загорявся бунтом і розсипався гарячими іскрами незліченних "чому?!" Вони криком падали в Божі долоні... Від крику зупинявся

човник на варстаті його днів і нитка занурювалася в глибині мовчання.
Аж тоді, коли вікна його світлиці червоніли світанком, човник переможно пробігав по напнутій до червоного основі на варстаті, радісно дзвенів Воскресну Утреню й розписував узори віри його серця.

ІХ.

ФІОЛЕТОВА РОЗПОВІДЬ

(Іванці)

Фіолетні сутінки розцвітали лісовими дзвіночками на узліссі кімнати та блідоліловим відблиском лягали на спокійному обличчі жінки.

Ніяк не можна було вгадати темнофіолетних, аж чорних вирів океану життя, що шаліли поза ліловим спокоєм обличчя. Білі тонкі долоні всією силою волі держали весла крихкого човника долі, щоб не скотився у вир, щоб знайшов шлях до Світла, бо світло, дане Богом людині, світло очей поволі, але невпинно згасало.

Глибшала змога бачити Світло, сотворене не для очей, і також глибшала туга за піснею барв і ліній, що завмирили в очах. Зростала витонченість струн душі і чутливість пальців.

Фіолетні дзвіночки сутінків дзвеніли мовчазною молитвою погасаючому дневі й чутливі пальці обережно торкалися тонких, мов павутиння, струн казкових скрипок Духа.

**
*

Доля клала на пульті існування нотні листки різних композицій і терпеливо ждала, коли відкриється її серце чарові музики Життя, що ставала самотніми дверми до змісту, захищеного в темряві погасаючого зору.

Не могла сама читати партитур. Доводилося слухати інструментів, що творили оркестру й у їхній многострунності шукати змісту композиції. Чутливим смичком власного серця вибирувала діяпазон фіолету звуків із їхніх струн і невтомно шукала найглибшої суті звукогоріння.

**
*

Скрипки майструвала доля. Насичувала дерево, призначене на інструмент, воском складного інтелекту, або гіркого терпіння й болю, або наївної щирости, що не цурається казки. Інструменти по-різному віддавали звучання музики й не легко було поєднати їхню відмінність у співзвучність, конечну для програми оркестрування життя. Дуже часто вишуканість інтелекту не могла погодитися з прямолінійною фантазією казки й виходив дисонанс. Чи, коли на казкову радість падала намокла в полині мільодія, тоді звук розсипався брязкітливими черепками.

**
*

Несподівано серед нотних листків на пульті життя її долоня знайшла твір композитора, що шукав єдності всіх тонацій, не визнавав границі між інтелектом і казною, світлом і темрявою, радістю й болем. Все це було відмінне, але все воно випливало з одного джерела й горіло єдиною Істиною.

І сталося диво: смичок її душі покірно вибирав із сторінок мову нот композитора, що знайшов дорогу до її серця. Смичок підкоряв різні своїм звучанням інструменти і вони єдналися в гармонії величної ораторії Істини, що ставала змістом, красою й силою її потемнілого життя і відкривала навстіж двері у Світло.

Х.

ЧОРНА РОЗПОВІДЬ

(Людкові)

Судороги вкрили холодним потом чоло людини на постелі. Останніми сил хапався умираючий за життя аж поки темрява смерти не відкрилася навстіж.

Хтось ласкаво закрив йому повіки. Сили, конечні для того, щоб відкрити їх знову, погасли. Тоді увійшов у кімнату Чорний Янгол Смерти. Не зумів збагнути як він увійшов і як можна було бачити його крізь закриті повіки. Чорне обличчя янгола було непорушно суворе. Він підняв покійного з постелі й помахом крила широко відкрив йому двері в потойбіччя. Холодний жах зупинив покійного на порозі. Він безпомічно глянув на янгола. Цей владно показував на двері.

— Як мені йти туди з порожніми руками? — розпукою вирвалось із заляклих уст.

Янгол вийняв з-під крила чорний клубочок і поклав його в долоню покійного. Клубок задзвенів, завертівся й побіг із долоні в таємничий отвір дверей. Співуча нитка, що розмотувалася з клубка, невблаганно тягнула покійного за собою.

**
*

Десь далеко попереду, на самому кінці темряви ясніла синя плямочка світла. Покійний приспішив ходу. Запрацювала думка; почала розмальовувати в підсвідомості неясні картини, залишені по тому боці.

Утомлене, в вінку сивого волосся, з двома глибокими криницями доброти, обличчя матері. Як часто бачив він його на шляху; навіть тоді, коли воно було далеко. Він утінав до нього від жорстокостей війни, від злоби людської, від горя й смутку. Він приносив йому, немов іконі, останні чисті квіти своєї душі й сльози сорому за свої упадни. Обличчя було тепер близько; воно всміхалося та він не смів торкнутися його долонями з чорною ниткою з клубка Янгола Смерти. Похилив зболіле чоло й очі його побачили, що нитка в руці стала синьою. Вона напружилася, кликала далі.

**
*

На очі матері впали прозорі повіки смертельно раненого вояка, зустрінутого колись на бездоріжжях війни. На молоде обличчя вже лягала мертвецька блідість смерти, але він ніс його по розритій землі й у знемагаючому серці пульсувала надія: жи-ти-ме... жи-ти-ме!

Він доніс воїна до санітарного пункту. Ніколи опісля вогник надії в його серці не горів так яскраво зелено, як тоді. Молодий воїн вижив, а клубочок у руці покійного став зеленим, як весняна усмішка.

**
*

Замовкли гармати й у лабіринтах доріг, що шукали миру зустрів її. Була чиста й незаймана немов весняна квітка, що її й він і друзі його юности звали ключиком. Так, вона була світлим ключиком до радості й щастя, але він відважувався тільки ніжно пестити чорні коси долонею, що до тепер не вагалася безмилосердно нівечити квіття й кидати його в болото.

Ночами плакав від заздрости за зруйновану незайманість весняного ключика й свою й співмандрівників, яким допомагав гаснути.

У розпуці зім'яв клубок у долоні. Нитка його ясна тепер жовтим кольором весняної квітки.

**
*

Його неспокійні дні й неспокійна мандрівна їхнім змістом поволі загарялася жовтогарячим відсвітом надвечір'я. З ним ішла темношкіра, примітивна жінка тропічних пралісів, бо тільки таку відважився вибрати за супутницю для себе. Готовила йому немудрі страви, дарувала тваринну пружність тіла й білозубу усмішку несвідомості добра і зла. Дарувала йому смаглотілих дітей, що були його кров'ю й його зболілою радістю. Глибшав його жовтогарячий захід і розцвітав червоними пелюстками манів туги, в якій зміст тягла його світла нитка жовтогарячого клубка в долоні.

**
*

Колись давно, дуже давно на грядці серця виріс червоний мак першої юнацької любові. Не зірвав його тоді, не випив до дна. Зловорожа доля заступила квіточку плечима. Поклав її на вітарі серця й закрив білим платном святости, щоб захоронити від того, що прийшло опісля й для чого немає місця в Святаї Святих... Тільки дуже зрідка відслонював білий платок і молився, щоб рятуватися від пекла... Клубок у долоні горів червоним полум'ям і мандрівник стогнав від болю.

Фіолетовий присмерк лягав до стіп щораз тихішим і щораз глибшим смутком. У вбожестві душі шунав слів, якими можна було б висловити все безмежжя глибини його найщирішого, по дитячому безпосереднього "Пробач" і покласти цю молитву в святу лампадку червоного маку й Того, Що творить її зміст.

Не встиг, бо ниточка із фіолетового клубка в долоні повела його в сліпучо біле саяво Милосердя Нового Початку.

З М І С Т

1. Біла розповідь	5
2. Срібна розповідь	7
3. Синя розповідь	11
4. Зелена розповідь	13
5. Жовта розповідь	17
6. Золота розповідь	19
7. Жовтогаряча розповідь	23
8. Червона розповідь	25
9. Фіолетова розповідь	29
10. Чорна розповідь	31

ІНШІ КНИЖКИ ЦЬОГО Ж АВТОРА:

Для дорослих:

“ЛЕГЕНДИ”.

Для дітей:

“НАМИСТЕЧКО” — збірка віршів (вичерпане);

“СВІТАНКИ І СУМЕРКИ” — збірка колискових (вичерпане);

“ПО ЯГІДКИ” — віршована розповідь (вичерпане);

“ПРИГОДА ГОРДОЇ КИЦІ” — віршована казочка (вичерпане);

“ПРИГОДИ ГОРІШКА” — віршована казочка;

“ВОГНИК” — збірка віршів;

“НА СВІТАНКУ” — віршована казочка;

“СОНЯШНІ КАЗКИ” — збірка казок;

“ПРОГУЛЯНКА В АБЕТКУ” — віршована збірка.

